

Etnomusicologia de l'àrea mediterrània

Codi: 100647
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	OT	3	0
2500240 Musicologia	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Jordi Roquer Gonzalez

Correu electrònic: Jordi.Roquer@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Mauricio Rey

Prerequisits

S'ha d'haver cursat prèviament les assignatures troncal "Músiques i Cultures" i "Etnomusicologia". Són necessaris els coneixements bàsics impartits a "Llenguatge musical I" i "Llenguatge musical II".

Objectius

Presentació de les principals cultures musicals de la Mediterrània atenent a les situacions socials i humanes on se situen.

Situar les característiques sonores més difoses en aquesta àrea i definir-ne les principals lògiques constructives i estètiques.

Desenvolupar una habilitat bàsica en cada estudiant que permeti situar diferents músiques d'aquesta àrea socialment i culturalment, atenent als elements històrics i als principals eixos de transformació contemporània.

Exposar les principals situacions on es desplega activitat musical en les societats mediterrànies. Descripció de cadascuna d'aquestes situacions atenent a la variabilitat i als diversos eixos vertebradors.

Competències

Musicologia

- Aplicar mitjans tecnològics i informàtics (Internet, bases de dades, programari específic d'edició i tractament del so, etc.) a la disciplina musicològica.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i apreciar les manifestacions musicals de les cultures no occidentals, tradicionals i de l'àmbit popular i urbà.
- Relacionar conceptes i informacions de diferents disciplines humanístiques, científiques i socials, especialment les interaccions que s'estableixen entre la música i la filosofia, la història, l'art, la literatura i l'antropologia.
- Relacionar les creacions musicals amb els seus diferents contextos, discriminant les funcions socials de la música, el seu paper i el del músic en la societat i en relació amb les altres manifestacions artístiques.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar a la recerca musical les conceptualitzacions pròpies de la filosofia, la història, la literatura i l'antropologia.
2. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques
3. Definir el lloc de les cultures musicals de la gran àrea mediterrània en el panorama general.
4. Desenvolupar estratègies argumentatives i actitudinals per fomentar el respecte entre propostes socioculturals diverses.
5. Discriminar els estils més importants i les tècniques bàsiques de les principals àrees musicals de la Mediterrània.
6. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia
7. Mantenir el respecte de la diversitat d'idees, persones, situacions i cultures en el desenvolupament de la tasca musicològica.
8. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
9. Preparar exposicions orals correctes sobre una matèria analítica i adequar-les al nivell i les expectatives de l'audiència o grup.
10. Utilitzar el vocabulari i les eines bàsiques que permetin descriure i transmetre els coneixements adquirits mitjançant presentacions orals de contingut musicològic efectives i adaptades a l'audiència.
11. Utilitzar els conceptes bàsics de l'antropologia social i cultural per comprendre les relacions entre diferents societats i cultures
12. Utilitzar, per treballar i per fer consultes, eines informàtiques específiques de l'etnomusicologia i, en particular, de la de l'àrea mediterrània.

Continguts

Música mediterrània: una realitat imaginada (discussió article Gómez-Muns).

Centre i sud d'Itàlia.

Arc alpí i nord continental.

Sicília i Sardenya.

Música i festa (discussió article Martí).

Sant Antoni d'Artà. Cantar allò que no es pot dir. Sessió documental i comentari.

Les cançons oblidades en els cançoners de Catalunya (discussió article Ayats).

Els Balcons: De l'isopolifonia albanesa als Taraf rumanesos. Els models Aksak.

Grècia i Creta: Dimothikà, Rebètika i Kritikà.

Turquia: de la Müsiki a l'Art Music. Els maqamat.

Del Magrib al Masreq.

Els instruments de la música Àrab-Andalusí.

La música dels Berbers de l'Àtlas.

Les veus de la Mediterrània. Sessió documental i comentari.

Presentació oral treballs.

Metodologia

L'assignatura té un perfil que combina el caràcter teòric i el pràctic. Les sessions alternaran aspectes expositius de formació general teòrica amb d'altres on el vessant pràctic en serà l'eix. Aquestes activitats seran tant de tipus individual com col·lectiu a partir de la lectura i discussió posterior de diversos articles.

Lliçons expositives: conceptualització i síntesi de cadascun dels temes d'estudi. L'objectiu és mostrar les diferents realitats musicals i socials de l'àrea mediterrània a partir de models i mostrant els mitjans de recerca més idonis per a cada problemàtica.

Sessions pràctiques, estructurades a partir de l'anàlisi crítica a l'aula de músiques dins del context social correspondent. Audició i transcripció de fragments sonors treballant individualment o en format de grup reduït.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe expositiva	30	1,2	1, 3, 5, 6, 11
Seminars de debat sobre lectures	15	0,6	4, 8, 10
Tipus: Supervisades			
Tutories	7	0,28	4, 9
Tipus: Autònomes			
Cerca d'informació	15	0,6	2, 6, 12
Estudi i lectura de continguts	30	1,2	1, 2, 4, 12

Avaluació

Les activitats en les que es basa l'avaluació són:

Dues proves escrites que tindran com a objectiu mostrar l'assimilació dels conceptes teòrics bàsics adquirits mitjançant les classes expositives. Tindran un pes d'un 50% del total de l'assignatura. Aquest 50% es distribuirà en dos exàmens, distribuïts a meitat i final del curs, que tindran cadascun una valoració d'un 25%. Serà obligatori per al còmput global de la nota haver superat separatament cada prova amb més d'un 5 sobre 10.

Realització d'un treball monogràfic sobre una situació musical centrada en un dels territoris de la Mediterrània. Comptarà un 40% de la nota final. Per superar l'assignatura s'ha d'obtenir també un 4 sobre 10.

Per tal de valorar de forma més acurada l'adquisició de competències dels alumnes, es preveu un 10% de la nota final que comprendrà aspectes com: assistència a classe, participació activa i col·laboració en la dinàmica col·lectiva de l'assignatura. En el casos particulars de dificultat en l'avaluació de les proves escrites i dels treballs, es tindrà molt en compte la valoració d'aquesta part a l'hora d'oferir eventuais alternatives.

Es considerarà "no avaluable" aquell alumne que no s'hagi presentat a qualsevol de les dues proves de coneixement. Es preveu una reavaluació per a aquells alumnes que no arribin al mínim de qualificació per la manca de coneixement d'un aspecte molt concret i assequible del programa de continguts. En cap cas es considerarà la nota de les proves de coneixement si no s'ha presentat el treball monogràfic.

Les proves de coneixement podran ser revisades en una data i lloc publicat pel professor a través del Campus Virtual.

Es farà una avaluació inicial que no computarà en cap cas en la nota final de l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova final	25% de la nota	1,5	0,06	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11
Prova parcial	25% de la nota	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11
Treball monogràfic	50% de la nota	50	2	1, 3, 4, 7, 10, 12

Bibliografia

ALSINA Iglesias, Jordi (2012). *Los instrumentos de la música de Creta* dins de Cuadernos de Etnomusicología nº2. Barcelona: Sibe, Sociedad de etnomusicología.

AYATS, Jaume (2000). *La música popular i tradicional*, dins *Història de la música Catalana, Valenciana i Balear*, volum VI. Barcelona: Edicions 62.

_____. (2010). Las canciones olvidadas en los cancioneros de Catalunya: cómo se construyen las canciones de la nación imaginada. Jentilbaratz, Cuadernos de folklore. Donostia: Eusko Ikaskuntza.

_____. (2010). "Cantar allò que no es pot dir. Les cançons de Sant Antoni d'Artà, Mallorca". <http://www.sibetrans.com/trans/a19/cantar-allo-que-no-es-pot-dir-les-canons-de-sant-antoni-a-arta-mallorca>

BUCCIARELLI, M i JONCUS, B. (ed) (2007). *Music as social and cultural practice*. New York: The Boodle Press.

GARCÍA Martínez, Jose María (2002). *La música étnica*. Madrid: Alianza Ed.

GÓMEZ MUNS, Rubén (2012). "Música Mediterránea. Una realidad imaginada" dins de Cuadernos de Etnomusicología nº2. Barcelona: Sibe, Sociedad de etnomusicología.

LORTAT-JACOB, Bernard: *Musiques en fête*, París, Société d'Ethnologie Française.

MACCHIARELLA, Ignazio (2003). *Voces de Italia*. Madrid: Akal Ed.

_____. Tre voci per pensare il mondo. Pratiche polifoniche confraternali in alta Corsica. Udine: Nota.

MAGRINI, Tullia (1995). "Ballad and gender: reconsidering narrative singing in Northern Italy", <http://research.umbc.edu/eol/magrini>.

MALM, William P (1985). *Culturas Musicales Del Pacífico, El Cercano Oriente y Asia*. Madrid: Alianza Ed.

MARTÍ i Pérez, Josep (1996). *El folklorismo. Uso y abuso de la tradición*, Barcelona: Ronsel.

_____. (2000). "Música y etnicidad", capítol VIII de *Más allá del arte. La música como generadora de realidades sociales*, Sant Cugat del Vallès, Deriva Ed.

NETTL, Bruno (1985). *Música folklórica y tradicional de los continentes occidentales*. Madrid: Alianza Ed.

NETTL, Bruno; Stone, Ruth M ; Porter, James ; Rice, Timothy (editors) (1999). *The Garland Encyclopedia of World Music*, en 10 volums.

POCHÉ, Christian (1997). *La música arábigo-andaluza*. Madrid: Akal Ed.

ROSVING, Miriam (1999). *Cantos y danzas del Atlas (Marruecos)*. Madrid: Akal Ed.

SCARNECCHIA, Paolo (1998). *Música popular y música culta*. Barcelona: Icaria Ed.

SHANNON, Jonathan H. (2012). *Andalusian Music, Cultures of Tolerance and the Negotiation of Collective Memories: Deep Listening in the Mediterranean*. dins de *Cuadernos de Etnomusicología* nº2. Barcelona: Sibe, Sociedad de etnomusicología.

TRANCHEFORT, François-René (1985). *Los instrumentos musicales del mundo*. Madrid: Alianza Ed.

Discografia:

Calabre, *Musiques de fêtes* (1993, Paris: Maison des Cultures du Monde) 05063*

Music from Italy: Genoese polyphon 06336*

Trallalero genovese: (1995, Paris: Buda Records) 07179*

Sardaigne *Maitres de la musique instrumentale* (1995, Nanterre: Média 7) 07115*

Sicily *Music Of The Holy Week* (1993, Auvidis: UNESCO) 03310*

Voces de Italia. Cd de la col·lecció "Akal, músicas del mundo".

Grece. *Musique traditionnelle* (1974, UNESCO Collection Auvidis) 3263*

Grece. *Monodies vocales* (1983, UNESCO Collection Auvidis) 3264*

Continental Greek Music. *Epire & Roumelie* (1993, C&P Al Sur) 7110*

Homage a Tsitsanis bouzuki. (1987 Harmonia Mundi) 464*

Tunisie: *Anthologie du Malouf, musique arabo-andalouse*. (1962, Maison des Cultures du Monde) 021.1TUN+

Anthologie Al-Ala: musique andaluci-marocaine. (de 6 CD's) (1990, Maison Cultures du Monde) 021.3ORC+

Chants Et Danses De L'Atlas. Cd de la col·lecció "Akal, músicas del mundo".

Music Arabo - Andalouse. Cd de la col·lecció "Akal, músicas del mundo".

Maroc. *Moyen Atlas: musique sacrée et profane*. (1989 Radio France). 021.3MAR+

Le Folklore Kabyle: *Musique et traditions*. (1990, Club du disc). 021.3FOL+

Croatie Musiques d'autrefois: París : Harmonia Mundi, 06287*

Hongrie: Le dernier passage (Paris : Ocora, 1994, Radio France) 07618*

Chants et danses populaires de Turquie (France : Playa Sound, 1988) 03333*

Fasl: Musique de l'empire Ottoman (1990, Audivis) 01742*

Turkey: The Turkish Ney (1990, Auvidis) 03307*

Music of the middle east: Iran, Syria, Iraq, Egypt, Turkey, Armenia. (2005 ARC Music. 020.3MUS+

Las músicas de los Balcanes y el Cáucaso. (2001, La Fábrica de Ideas, 070.3MUS+

The Secret Museum Of Mankind Vol. 1 (Ethnic Music Classics: 1925-48). [descatalogat]

Col·lecció de la Fonoteca de Música Tradicional Catalana.

Veus de la Mediterrània (DVD).

La festa de Sant Antoni d'Artà (DVD).

*Disponibles a la Mediateca del Caixa Fòrum.

+Disponibles a la Biblioteca Joan Miró.

La resta disponibles a la biblioteca d'humanitats de la UAB.